

nik László könyve. Azok számára pedig, akik most tanulják e materiát, a második kiadás bizonyára gondoskodni fog-e könyven elérhető pótlásokról.

H. L.

Dr. Takács György és dr. Zerkowitz Zsigmond: Kamatjöveldmek illettei. A kamatjöveldmek a szanalási törvény előtt nem illettek, hanem adó alá, a tökekamat és járadékadó alá estek. Így volt ez az 1875: XXII. t.-c. és az azt kiegészítő későbbi törvények, valamint a Wekerle-féle adóreform szerint is. A szanalási törvény alapján kibocsájtott 3700/1926. P. M. sz. rendelet csak az ú. n. vállalati kamatilletteket szabályozta. A rendelet az állam, törvényhatóságok, társulatok, valamint nyilvános számadásra kötelezett vállalatok által kibocsájtott kötvények és záloglevelek utáni kamatok illettezte meg 10; vasúti kötvényeknél pedig 5%-kal. Ugyanez az illettek éri a jelzálogadóslevél, telekadóslevél és részjelzálogadóslevél útján átruházott követelés kamatait is. Végül ez alá az illettek alá esnek az idegen pénz kezelésével és gyümölcsötetésével keresetszerűen foglalkozó egyéneknek elhelyezett tőkek utáni kamatok. Egy későbbi rendelet, az 1820/1932. M. E. sz. rendelet vonta azután 15%-os illettek alá a vállalati kamatillettekkel meg nem terhelt, magánhitelezők által nyújtott kölcsönök üzleti kamatait. Szemben a vállalati kamatillettekkel, itt a közteher fizetésére a hitelező van kötelezve. Mindkét illettekfaj mentes a rendkívüli illettekpótlék alól. Talán ez a rövid váza annak az érdekes joganyagnak, amelyet a szerzők könyvecskéje kimerítően, a jelenlegi szabályozás előzményeire és gyakorlati alkalmazására egyaránt kiterjedő kommentárszerű jegyzetekkel ellátva dolgoz fel. Ez az anyag a civiljogászt nemcsak azért érdekli, mert par excellence civiljogi ügyletekkel kapcsolatos közteherről van benne szó, hanem a szóbanforgó rendeletek közvetlenül is szabályoznak civiljogi kérdéseket: így az áthárítás kérdését, egyes peres és végrehajtási eljárási jogi kérdéseket; különösen érdekes az 1820/1932. M. E. sz. rendelet 3. §-a, amely a kölcsönügylet hitelezőjét írásbeli elszámolás adására kötelezi, minden olyan esetben, amidőn fizetést kapott, bár mint a szerzők helyesen emelik ki, e kötelesség megszegésének szankciója nincs. A kamatjöveldmek illettekein kívül tárgyalja a mű a betét és folyószámla átalányillettekeket, valamint a gazdavédelemmel kapcsolatos kamatillettekrendelkezéseket. A szerzőket elismerés illette meg elsősorban azért, hogy ennek az érdekes anyagnak a jelentőségére könyvük megírása által felhívták a figyelmet, másodszorban pedig az anyagnak világos és alapos feldolgozásáért. Talán csak egy kifogásoló megjegyzés emelhető a szerzők módszerével szemben: nem helyes az anyag érdemét érintő rendeleteket egyszerűen a jegyzetek közt megemlíteni, hanem sokkal helyesebb volna azokat in extenso leközölni. A könyvet gyakorlati céllal forgató olvasó, aki elsősorban a fennálló tételes szabályozást keresi, mindenekelőtt a főszöveget nézi és érdeklődése csak másodszorban terelődik a jegyzetekre. Ez a kritikai megjegyzés azonban semmit sem von le annak a nagy és beható

munkának az értékéből, amelyet a szerzők végeztek. Szerzők művük bevezetésében azt a szerény megjegyzést teszik, hogy elsősorban nem elméleti, hanem gyakorlati kézikönyvet kívántak nyújtani. Ez a szerénység mivel sem indokolt, mert a szerzők munkássága az elmélet szemüvegén át nézve is teljesen megállja a kritikát. A könyv a TEBE könyvtár 79. száma gyanánt jelent meg.

Bourbousson E.: A házassági és öröklési jog az öt világrészben. Páris, 1934.

Újabb időben mind gyakoribb eset, hogy egy-egy jogi intézmény egyetemes feldolgozásra kerül. A német jogi szakirodalom kiváló gyűjteményes munkáinak szerkesztői rendszeren az egyes országok szaktudósaival dolgoztatják fel az anyagot, akik a tárgyalat kérdésben teljesen otthonosak. Megengedem, hogy az ilyen gyűjteményes művekben az egységes szerkezet sok kívánni valót hagy hátra, de kétségtelen, hogy a megoldandó feladat szakszerűség és tájékozottság tekintetében kifogás alá csak igen ritkán esik. Más a helyzet a francia jogi szakirodalom gyűjteményes munkáinál. Itt a szerző rendszeren maga írja az országoként elkülönülő anyagot. Az egységen ugyan nem esik csorbá a francia individualisztikus módszer alkalmazásánál, azonban a szakismeret a közvetlen informáltság hiányában sokszor fog elégtelennek bizonyulni. Ez a feltevés Bourbousson művének Magyarországra vonatkozó részében lépén-nyomon beigazolódik. Már a források hiányos ismereténél fogva a házassági és örökösödési jog bonyolult kérdéseiről helyes-képét adni nem tud. Az újabb jogszabályok és a bírói gyakorlat sehol sincs megemlítve. Magyarország magánjogi törvényjavaslatáról tudja, hogy abban a bírói gyakorlat is helyet talált, de hogy a házassági és örökösödési jogot mennyire érinti arról sejtelmé sincs, mert a magyar nyelven megjelent javaslatot nem használhatta fel.

Művében a házassági törvény főbb szakaszait ismerteti, de áttekinthető tájékozódást nem nyújt. Nem tesz különbséget a 24 év alatti kiskorúak házasságához szükséges beleegyezések közt, nem sorolja fel a házassági akadályokat kielégítő módon, a semmis és megtámadható házasság eseteit nem választja külön, pedig a francia házassági jog is ismeri a nullité absolute és a nullité relative alapján való elkülönülést. A házassági jogra nézve megkockáztatja azt az állítást, hogy az idevágó szabályokat a vidékenként és felekezetenként változó szokásjog szabja meg. A közszerzeményt mint követelési jogot nem ismeri. A büntőper szabályai kimaradtak.

Az örökösödési jog ismertetése is teljes átdolgozásra szorul. Kétségtelen, hogy a francia szerzőnek sok nehézséggel kell megküzdnie, amikor magyar jogi kérdés tárgyalására vállalkozik, de kellő körültekintéssel észre kellett volna venni, hogy a francia és német jogi szakirodalomban sok használható közlemény jelent meg a ma-